

OPONENTSKÝ POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jiroušková, Věra Viktorie: *Smysl a účel trestu aneb vězenství v České republice*. Katedra sociální a kulturní antropologie, FF UPa, Pardubice 2020, 61 stran.

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Tomáš Boukal Ph.D.

Předložená bakalářská práce se zabývá problematikou vězenství v České republice z pohledu sociální antropologie. Autorka práce se zároveň snaží vytvořit komplexnější přehled této problematiky v historickém nástinu vývoje vězenství na území České republiky. Popisuje přehlednou klasifikaci věznic a výkonu vazby a rovněž vytváří prostor pro základní popis vězeňské každodennosti.

Práce si klade za cíl najít odpovědi na tyto výzkumné otázky: *Jak funguje vězenství na území našeho státu z pohledu odsouzených? Co pro člověka znamená odnětí svobody? Jak probíhá následná reintegrace zpět na svobodu?* (str. 30)

Autorka realizuje terénní výzkum v několika lokacích, jmenovitě v Pardubicích, Břeclavi, Rapoticích a Hradci Králové. Navazuje výzkumnou spolupráci se čtyřmi informátory: třemi osobami ve výkonu trestu a jedním zaměstnancem Vězeňské služby. Rozhovory realizuje v prostorách věznic, nebo na vycházkách vězňů, kde provádí i částečné zúčastněné pozorování. Metodologicky autorka precizně reflektuje jednotlivé badatelské etapy a snaží se citlivě přistupovat k osobám, jejich příbuzným, či kamarádům i celkově k tématu, se kterým pracuje.

V teoretické části se autorka zabývá trestem (M. Foucault), etnografií vězeňství, historií a rozdělením a fungováním nápravných zařízení v České republice. Dílčí témata autorka přehledně a strukturovaně zpracovává, ale je zde nutné podotknout, že k tomu využívá převážně kompilačního charakteru akademického psaní a nevyužívá intenzivnějšího a analytičtějšího uchopení teoretických rámců.

V druhé části práce, kde se autorka věnuje metodologii, využívá transparentního nastavení výzkumných kritérií, kterými se prostřednictvím svého výzkumu řídila a rovněž zde nabízí pohled na strukturování svých rozhovorů. Následující stránky její práce tak plní převážně zpracované odpovědi informátorů. Vzniká tak určitý dialog s osobami, u kterých se autorka

nezabývá důvody jejich uvěznění, ale koncentruje svoji pozornost na individuální prožívání vězeňské zkušenosti jednotlivými aktéry. Jedná se tak o poměrně surové představení zažité reality, které odráží do značné míry autorčin zájem vycházející z fenomenologických základů svého výzkumu. Díky participaci aktéra z řad příslušníků Vězeňské služby obohacuje práci o pohled z jiné perspektivy. Díky tomu zde dochází nejen ke konstruování každodennosti ve věznicích, ale i hledání klíčových parametrů současného vězenství v ČR a hledání smyslu a účelu trestu jako takového.

Autorce se dle mého soudu daří jasně formulovat výzkumné odpovědi na stanovené výzkumné otázky, byť samotná syntéza vychází spíše z dialogů s jednotlivými aktéry než z analytické interpretace autorky.

Z tohoto důvodu bych autorku u závěrečné obhajoby práce rád poprosil o objasnění a rekapitulaci poslední výzkumné otázky, kterou bych rád lehce pozměnil. Které faktory dle autorky značně ovlivňují proces reintegrace po odpykání trestu odnětí svobody a jakým způsobem jí nadále ovlivňuje samotný institut věznice?

U výsledného hodnocení bych rád zdůraznil autorčin terénní výzkum, který v sobě obnášel celou řadu různých administrativních i etických problémů a je evidentní, že autorka se s nimi vypořádala velmi solidním způsobem. Práci vytýkám pouze kompilační charakter teoretické části, byť vychází ze studia několika patřičně citovaných zdrojů, které jsou k tématu relevantní.

Předložená bakalářská práce splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci studia oboru sociální antropologie, a i přes několik redakčních pochybení jí doporučuji k obhajobě s hodnocením B.

Dne 30. 08. 2020

Mgr. Milan Durňák, Ph.D